

128-8
291

Йо. В. ЗУБКОВА

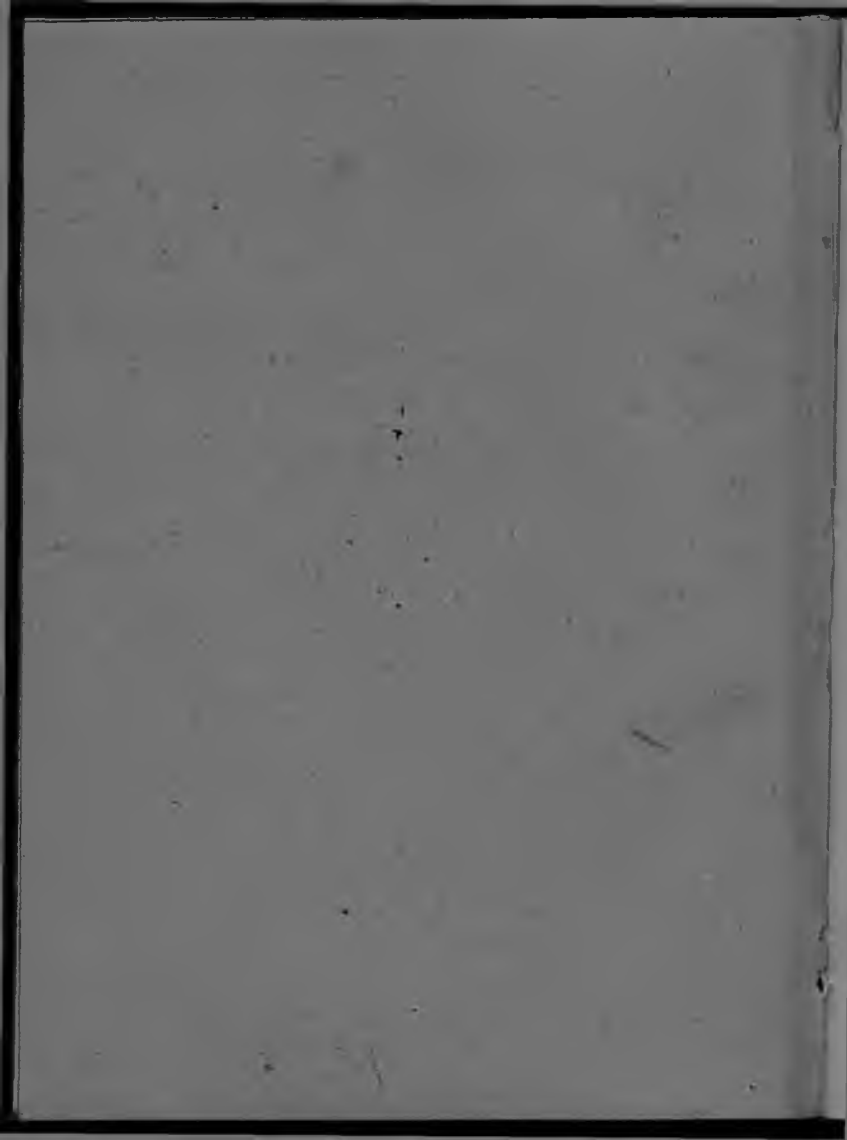
БРУШНОЙ ТЬИФ

53/240

19 33

МЕДГИЗ

МОСКВА • ЛЕНИНГРАД

~~Н 28-8~~
~~29~~

Б Р У Ш Н О Й Т Ы И Ф

Мар. г.
Н 11-32

Г. П. Б. в ЛНГР
Ц. 1934 г.
Дит. № 213

СОЦИАЛЫЗМ СТРОЙЫМАШ ДА ТРУЙШЫВЛАН ШУЛЫК ЗДОРОВАМ ПЭРЭГЫМАШ.

Труйыш халыкын ылымашыжым йажоэмды-
маш, халыкын культурный уровеньчым лүктымаш
да молы шуку санитарный пашавлам совет власть
тон эртарымаш, шамак толшы, ытцынцавлам да
молым йажоэмдымаш, канализацивлам (шанды
да молы йогым трувавлам) провоймаш да молы
халык шулыкэмдым санитарный пашавлам эртары-
маш, шум карштым тьиф манмы цэрдон (брушной
тьифтон) йасланымаш револьуци йактэшшы вэрэ-
ма дорцын шукуш валэн, чыдэмын. Брушной тьиф-
тон каждый йасланымашэш икпораткан лыдын 50
паша кэчы йамешат, брушной тьиф сандалыкыш-
тыш халык хозайствалан пиш кого эксикым канда.
Брушной тьиф, молы вашталтшы цэр ганьок, цэр-
ланыктэн кэрдэш, ик эдэмым вэлят агыл, цилаланок
икодым цэрланымашым пуэн кэрдэш. Тидындон
цэрланышы эдем чотшы таманьар шуку тьижэмыш
шоэш. Иктя махань вашталтшы цэрдон халык, цэр-

1-1117

Инд. № 1856

4

ләнйшым эпидьэми маныт. Труйыш халыкын, шу-
лыкым пэргымаш пашашты брушной тьифгон кы-
редалмышты гишан пйтариш сэк керал условижок
ылэш. Халык хозайстван когонок керал отрасль-
влә гишан ма анцыланна таманьар шукуы задачым
вараш патильеткы шьндә. Тидывлам йштэн шок-
тымаш Социальистычэский стройкылан цилә сә-
мынь йарал кадырвләм пуэн кэртмаштон цат йал-
шталтшы ылэш. Тынәм, кынам капиталыстычэский
сандәлыквләшты экономический кризис тәмдымь-
дон пашадә йлымаш топылоть шукэмок миә,
СССР-ыштйнажы ровочый сила ак ситы йактә,
промышльэннысть кушкын шон.

Тыдындон кадыр гишан вопрос сэк крэной бо-
йэвой задачэшок шьндәлтэш. Социальистычэский
стройкын кадырвләм цаткыдәмдымашты, цэрләнй-
машым чыдәмдымаш кишан дә ровочыйвлән здор-
вам цаткыдәмдымы гишан кыредалмаш сэк керал
пашәэш лишәшлык ылэш. Брушной тьиф шар-
лымаш — социальистычэский стротьельствылан
йылә, викәтән кәашыжы әпйртэн кәрдэш, тидым
каждый труйышок пәлышашлык ылэш.

Сандәлыкым индустриальизируйымаш, сола
хозайствам колльэктывизируйымаш дә пйтариш
патильеткым куштылгын ситәрән шумаш шар-
лыш цэрвләдон кыредалаш, дә сандәлыкым сань-
итари сәмынь шулыканым йштәш кымдан пашәм

видәш базым ыштәныт. Вараш пәтьильәткыштың
цилә сәмынь (развәрнутый) социальистычәский
строитьәльствы кәмәш — мәнмән сәндәлыкыштыңнә
шәрлыш цәрвләм йаштокок пытәрәшнә маләннә
кәртмәшы́м пуа.

Вараш пәтьильәткышты́ труйшывлән цилә сәм-
ынь (культурым лүкты́мәш мо́лы) ы́лымәшлән
палшән, иажо лижы манмы сәмынь виды́мәш, па-
кылажы эчә йажоэмәлтмәш лиәш. Тиды́ эчә ког-
оракынок цәрләны́мәшы́м чы́дәмдәш дә СССР ха-
лыкын здороважым цаткыдәмдәш палшаш ты́нә-
ләш.

Вашталшы́ цәрвлә, ты́ шоттшток бру́шной
тыфчәт, кугижә годым труйшывлән антысаньи-
тарный условишты́ ы́лымын пә́лыкшы́, нәлы́ нас-
льәдижы́ ылыт. Ти капитальизмы́н насльәдыжы́м
цилә улы кәртмәшвләнәдон маләннә пы́тәрән шу-
аш кәләш дә СССР вараш пәтьильәткышты́ клас-
стым социальистычәски обшыствам ы́штәш палшык
лин кәрдәш. Ы́лымәшты́ дә производствыштат
саньитарный миньимум провойән, циләны́мок кач-
кыш-йу́шы́м йажоэмдән, халык ы́лым вәрвләм
йажоэмдән дә мо́лы культурынам лү́кты́м мәро-
приятывләдон, пәшән дә ы́лымәшы́н условим шу-
эмды́мы вәрцы́н топылоть дә пы́т кы́рәдәлмы́дон
сәндәлыкышты́нә шәрлыш вашталтшы́ цәрвләм
пы́ты́нок йамдән кәрды́нә.

Рэволюци йактэшшй российйи тыгыды халык Ёлым Йылмычныш дй Кам аҥыр мычныш районвлй вашталтшы цэрвлй шйрлымйдон айыртэмйнок когон йасланёнйт. Ти тыгыды халыкан районвлйштй помэшйк тон капитальиствлйн властын тэмдймашйжй айыртэмйнок нёлй ылын. Нэзэр Ёлымаш, культурыдымы ылмаш, нымат пйлйде лыдын-сирён мыштыдэ Ёлымаш ти цэрвлй (тьиф шадыра, трахома дй молы) шйрлымашйн виржй ылыт.

Октябрь рэволюци лимйкй национальный область тон районвлй Ёшкймйштйн хозайствыштым дй культурыштым луктйш пиш кого ирйкйм нйлёнйт. Национальный районвлйштй промышленныст Ёштйлтэш, фабрик тон завогвлй стройалтыт. Тыгыды хресань хозайствавлй кого шалдыра хозайствавлйшкй — колхозвлйшкй ушнат. Колхозниквлйн нырвлйштй тракторвлй дй молы у сельско-хозайствённый машинйвлй ровотайат. Сола хозайствам социализм сёмйнь вэспачаш Ёштймаш нэзэр Ёлымашйм пйтйрым вёкйлй видйш корны ылэш. Нэзэр ылшы дй икпоратка хресаньвлй колхозышты вёлэ цаткыды лия кёрдйт.

Хозайствам вэспачаш Ёштйм сёмйнь Ёлымашйжйат тыгыды халыкын вэспачаш Ёштйлт йажоэм мий. Тьётйавлй школышты ёндэ туан ййлмйштйдон тымёнййт. Национальный районвлйштй ха-

лыкын лыдын-сирэн мыштымаш игъц иштӓ ку-
шкэш дӓ толшаш инок лыдын сирэн мыштыдымаш
йашток пӓтӓрымӓ лиэш.

Лыдын-сирэн мыштдымаш сага лӓвӓрӓ дон
культуры-укӓт йамэш.

У больницӓвлӓ стройалтыт, тӓтӓвӓ дон ӓдӓ-
рӓмӓшвлӓлӓн консультацивлӓ лиӓлтӓт. Тыгыды
халыкын ӓлӓмӓшӓш дӓэтски йаслӓвлӓ пырэн
пырэн шоныт. Коммунист партыи видӓмӓдон
СССР ӓштӓш шуку йиш халык у культурым —
формыжыдон национальный, содӓержаньижӓдон
социальистычӓски культурым ӓштӓт. Культурный
ӓлӓмӓшӓштӓ вашталтшы цӓрвлӓлӓн вӓр укӓ ли-
шӓшлык.

БРУШНОЙ ТЫФ ВАШТАЛТШЫ ЦӒР ЫЛЭШ

Кыцӓ брушной тыфтон цӓрлӓнӓлтӓт

Брушной тыфтон кӓрӓдӓлӓш кӓньӓл лижӓ
манын, ти цӓрӓм йажон пӓлӓн лӓктӓш кӓлӓш
Ма гишӓн ти цӓр лиэш, кыцӓ тидӓндон цӓрлӓнӓл-
тӓт, ма тидӓм шӓрӓ дӓ кыцӓ тӓдӓм йамдаш
лиэш пӓлӓн лӓктӓш кӓлӓш.

Брушной тыф вашталтшы цӓр ылӓш. Молы
вашталтшы цӓрвлӓ ганьок айыртӓмӓн пасна мик-
робвлӓдон брушной тыф цӓр пуалтӓш.

Брушной тьиф тәрвәтѣшы, микробвлә эдәм кәпѣш вәрәштмѣкѣшты пашаш тѣнгәлыт дә эдәмлән йардымы локтылшы йадым колташ тѣнгәлыт. Ти йатшы эдәмѣн йәнгѣм локтылмы ыләш. Тѣдѣндон, брушной тьифтон цәрләнѣшывлә шырәнчок йән слапка гишән колат.

Эдәмѣн кәп кӧргѣш брушной тьифын микробвләжѣ вәрәштѣт дә тѣшты пашаш тѣнгәлмѣшты гишән брушной тьифтон цәрләнѣмәш лиәш.

Ти микробвлә эдәм кәпѣш ышма гач вәрәштѣт; шѣвѣльвѣт йарә, вѣт әль качкыш йарә мѣшкѣр вуштыш, тѣжәцѣн шолвләшкѣ нѣнѣ вәрәштѣт. Брушной тьиф кодым шолвлә поражайалтыт (цәрләнѣшы лит). Итѣрән ылыдымәшты шу эдәм куштылгынок брушной тьифтон цәрләнәш тѣнгәл кәрдәш.

Брушной тьиф кыцә эртәрәлтәш

Эдәм кӧргѣшкѣ брушной тьифын микробвләжѣ вәрәштмѣкѣ тѣжәкәнок агыл, иктә луатнѣл кәчѣ эртѣмѣкѣ ижѣ эдәм цәрләнәш тѣнгәләш.

Вуй карштыштон, качмы шомаш йаммыдон дә изин-ольән кәп шуалгаш тѣнгәлмѣдон брушной тьиф тѣнгәләлтәш. Цәрләнәш тѣнгәлмѣ антак эдәм йасын ровотайа, цәшок йангыла, силагыц кәшѣ гань ыләш. Тѣ андак тѣмпәратурыжым висѣмѣкѣ,

тѣмпѣратурыжы изиш вѣлѣ кузышы ылѣш. Сила укѣ, вуй карштыш дѣ монгыр шокшы кѣчѣнь привайалтѣш. Ом укѣ, тѣгѣ лѣкмѣш йасы, дѣ мѣшкѣрѣштѣ нѣлѣ лиѣш. Цѣрлѣнѣмѣш антакгѣцок цѣрлѣнѣшѣн йѣлмѣ кукшы дѣ ош вѣлвѣлѣн лиѣш.

Кокшы ѣрнѣѣшѣжѣ цѣрлѣнѣшѣ ѣшкѣмчѣм воксѣок худан чувствайа дѣ вѣргѣцѣт кѣнѣл ак кѣрт лиѣш. Кокшы ѣрнѣштѣ онгышты, тупышты дѣ мѣшкѣрѣштѣ прос нѣшмѣ гань розывѣй тамкавлѣ лит. Ти тамкавлѣжѣм „Тѣифозный розѣолы“ маныт. „Тѣифозный розѣолы“ манмы тамкавлѣ шѣрѣнок шоѣн-шоѣн дѣ изиш вѣлѣ пѣлдѣрнѣшѣ лит. Тѣхѣнѣ кодымчы тидѣм пѣлѣдѣм ѣдѣмвлѣ цаклѣнѣт гк кѣртѣп.

Кокшы ѣрнѣгѣц пакылажы цѣрлѣнѣшѣ когонок трук шуагыл дѣ шокшы монгыран лиѣш, йужнамчы пиш когон вуй карштыш, моч укѣ, шамтѣ ылмаш дѣ шайланымаш лиѣш. Ти вѣрѣмѣнчѣ, шѣрѣнок, йасын тѣгѣ лѣкмѣш пышкѣдѣштон вашталтѣш. Кокшы ѣрнѣ дѣ кымшы ѣрнѣ мычок монгыр шокшы ак чѣдѣм. Шѣрѣнок тѣифын кымшы ѣрнѣштѣ лѣдѣшѣн осложнѣнѣ — шолгѣц вѣр кѣмѣш тѣнѣлѣлт кѣрдѣш. Тѣифтон цѣрлѣнѣмѣ годым шолвлѣштѣ йазывлѣ (шушырвлѣ) лит, ти йазыввлѣгѣцшѣ вѣр йогымаш лин кѣрдѣш, шолвлѣгѣц вѣр кѣш тѣнѣлмѣкѣ цѣрлѣнѣшѣ вѣр пѣтѣм кишѣн колѣн кѣрдѣш. Тѣдѣндон тѣифтон

цэрләнйшйвләм дьизтйшгй урдат, вэс статыанчы куштылгы качкышым вэлэ качкашышты пуат. Сакой грубый, нэлы качкышок вёр йогымашым тынгалыктэн кэрдэш. Цэрләнйшйвлән, кэрэк кйчә гйньәт, врачкйц пасна нымат качкаш пуаш ак кэл.

Брушной тьифтон цэрләнйшйвлән шйшэр әзә шйрәш ләм (бульйон), тотлы чай дә кйшәл куштылгы качкыш ылэш. Цэрләнйшм кодым пйтәришкым арняштй качкыш вишкйды вэлэ лишәшлык ылэш. Пингйды качкышым пуаш ак кэл. Нйлымшы арняштй ижй роэн шйндйм пайым дә ошсыкырым привайаш лиэш. Цэрләнэн төрләнйшмкй, больницагйц ләкмйкәт, кым арня куштылгы качкышым, хыть тйгәньюк куштылгымок агыл гйньәт, качкаш кэлэш. Мам качмыла — врач кәлсә.

Брушной тьиф когон нэлы цэр ылэш. Воксә тйнамәт, кынам тынгалтйшкйцйнок цэржй куштылгын эртәрәлтәш кйньәт, цэрләнйшй йал вйвләнок кодын кэрдэш кйньәт, тьиф хыть кынамат лүдыш цэр ылэшәт пәшәм йштәш ак йары. Брушной тьифтон куштылгын цэрләнйшмәштәт колымыдон пйтән кэрдэш.

Куштылгын цэр эртә гйнь, нйлымшы арнян цэрләнйшй шаман лиәш тынгалэш; монгыр шокшы чыдәмэш, качмы шомаш лиэш, нйлымшы арня эртйм вәкылә цэрләнйшй парәмэш. Нэлын цэр-

ләнйәм кодым 8—10 әрнәш цәр шывшылтәш. Цәрләнйәмәшын шуку случайыштыжок колымаш әль парәммәш анчымаштон ыләш. Тьиф годым—цәрләнйәм анчымаш сәк кәрәлжох ыләш. Тоны больницәштйшй гань анчымашым йштәш ак ли. Тьифтон цәрләнйәм кыцә анчымла пәләш кәләш, Мыштыдә анчымаштон локтыл шуаш вәлә лиәш.

Прамой тәрлән мыштымашат кого значәнйән ыләш. Шамак толшы, тырук шолгйц вйр йогаш тйнгәлмйкй вәрәмәштй тәрләш тйнгәлмәш колымашкйц ытарән кәрдәш. Цәрләнйәм больницйш пиштән мә эчә цәр шәрлймәшймәт цәрән кәрдйнә.

Брушной тьифтон цәрләнен кертйм әдәмвлә улы вәл?

Ку икәнәк брушной тьифтон цәрләнен кйнь, тйды вәспачаш ак цәрләнй. Тәхән әдәмвләм тьиф цәр пижйн кертймй — маныт. Тәхән цәр пижтймәш нммунытьәт манмы әдәмйн тьифтон цәрләнйәмйжй годым органьизмйштйжй тьиф йадым шөрйшй йад вырабатывайалтәш. Икәнә цәрләнйәмшын вйрәшйжй шөрйшй йад (протывойаидйә) курымәшйжй кодәш, тьифтон вәспачаш цәрләнйәмәшкйцйн пәрәгә.

Кыдыжы шачынок ти цәрдон цәрләнен кертймй ылыт.

Ку сэк шырэн ти цэрдон цэрләнә

Мышкыр вуштыштыш-шолыштыш карштыш тон топылотыок йасланышы эдэмвлә, шу эдэмвләгйц шырэнчок брушной тифтон цэрләнәт. Топлоть йасын түгы ләкмәш әль пышкәдыш тиф цэрдон цэрләнән кэртмәшым йштәт.

Пышкәдыш кодым шырэнчок мышкырвушты сокыштыш сольаной кислота чыдәмәш. Сольаной кислотажы брушной тифкыц пәрәгышы ыләш. Мышкырвушты сокыштыш сольаной кислота микробвләм врэдыдымым йштә, пуштәш.

Арака йушы эдэмвлә, арака йутым эдэмвлә дорцын, брушной тифтон утларак цэрләнән кэртшы ылыт. Арака йушывлә цэрләнәшыжәт нәлйракын цэрләнәт дә шырэнчок парәм ак кэртәп, колат.

БРУШНОЙ ТИФ ЦЭРЫМ ШАРЫШЫВЛӘ.

Брушной тифтон цэрләнышы

Тифтон цэрләныш эдәмйн тужвәк ләкшыштыжы — кыжвәкышты, шырыштыжы нгынамаат шуку брушной тифын микробвлә улат, тыдындон эдәм кыреной цэр шарышыжок ыләш.

Тыдындон брушной тифтон цэрләнышым анчышывлә, цэрләнышым йшкымчым әль әтдыержым

кычымыкы, кидыштым йажон шавындон мыш-
шашлык ылыт.

Мыштым киттон ышкымым вэлät агыл, йäлй-
мät цэрлänыктäш лиэш. Кынамчы брүшной тьи-
фым „льäвйрән кит цэр“ маныт, такэш ак попэп.
Брүшной тьифтон цэрлänышы тэрвэш äль тйдын
ätйдэрэшйжы кит тыкнымыкы, мыштым киттон
ätйдэрвлäm, киндым дä молы качмы хäдырвлäm
йäl качшашлыкым кычылтмыкы цэр шärэн керт-
шым ыштäш лиэш. Шйрэнчок тэнэ цилä сэмнyä
хäläкок цэр пижмäш лиälтэш.

Мыштым киттон ышкалым ыштымйкы шышэр-
ымät цэр шärэн кертшым ыштäш лиэш. Брүш-
ной тьифын микробвлäjы когон шокшым тырхэн
ак кертэп. Шышэрым күктэн колтымыкы тышты
ылышы цилä ликробвлä пушталтыт. Тэхэнь шышэр
цэр шäрышы ак ли. Күктйдимы тыхэнь шышэрим
йүмыкы брүшной тьифтон цэрлänäш лиэш.

Тэнэ шышэрганьок вьдымät цэр шäрышым
ыштäш лиэш. Шамак толшы цэрлänышым дä ты-
дын äтйдэрвлäjым кычылтмыкы мыштым китто-
нок стокандон вэдйрäгйцын, вэдйрäштйш вьдэш
кит тыкныктэн вьдым кашталмыкы вэдйрäштйш
цилä, вьток цэр шäрышы лин кэрдэш, кү тйдым
йүэш тьиф цэрән дä тиф цэрим шäрышы лиэш.

Тьиф тон цэрлänышы кавшта вичэш äль ты
лищän түгы лäктын мол гынь, äль кавштавичыш-

тѣш кушкышвлӓ тѣнѣш цѣр пижмӓн вѣдѣм кѣш-
кӓт мол гѣнь, микробвлӓжѣ кавштавичѣ пѣркѣэш,
земьлӓ йарѣлӓ вӑрѣшт кѣрдѣт; тѣхѣнь кавштавичѣ
пѣркѣвлӓм мыштѣок молы качмыкы брѣушной тѣиф
цѣр пижѣн кѣрдѣш.

Тѣнѣ кайѣш, ти цѣр шукуы статѣан: 1) тѣрѣок
цѣрлӓнѣшѣ гач, 2) брѣушной тѣифын микробвлӓ
вӑрѣшtmӓн вѣт йѣумѣдон, 3) брѣушной тѣифын мик-
робшы вӑрѣшtmӓн качмы сакой хӓдѣрвлӓдон
пижѣн кѣрдѣш.

Бациллы намалшывлӓ

Эдѣмӓн шолвлӓштѣжѣ брѣушной тѣифын мик-
робвлӓ (бацилывлӓ) улат, лач ти цѣр шӓрѣшѣ-
жок эдѣм ылѣш. Шѣрѣнок брѣушной тѣифтон цѣр-
лӓнѣшѣвлӓ тѣрлӓнѣмѣкѣштӓт эчѣ ышкѣ кѣргѣш-
тѣштѣ ти тѣиф цѣрѣм намалшт каштыт. Тидѣм
наукуы пӓлѣн лӓктѣн. Кызмышты годым (кызвӓк
йарѣ) тѣгѣ лӓкмѣштѣ годым (шыр йарѣ) ышкѣ кѣр-
гѣштѣгѣц живой брѣушнотѣифозный микробвлӓм
(бацилывлӓм) лыктыт. Тѣхѣнь эдѣмвлӓм бациллы
намалштшывлӓ ылыт маныт.

Нѣыгынам цѣрлӓнѣдѣм эдѣмвлӓӓт тѣхѣнѣок ба-
циллы намалшывлӓ лин кѣрдѣт. Ёшкѣжѣ ти цѣр-
дон нѣыгынам цѣрлӓнѣн кѣртѣмѣ ылытат, шунок
ѣлатӓт, брѣушной тѣифтон цѣрлӓнѣшѣ эдѣмдон

вәшәдәлтмькышты кыдыжы түгь ләкмьшты годым (шыр йарэшть) брушнотьифозный микробвләм лыктын кәрдыт. Бациллән ылшывлән брушнотьифозный микробвләм вьт лыкмаш (выдьэлььайьфмаш) йужнамчы таманьар әрнәшкы дә таманьар тьлзьшкы шывшылтәш. Бациллән ылшывлә махань лүдышән ылыт тижэцшы кайэш. Кынам бациллән ылшывлә качкыш йәмдьлышы, кухняшты ровотайышы, качмы хәдырвләм выжалышы ылыт — айыртәмьнок пиш лүдыш ылыт.

Төрләншывлә лошты, цэрәнвлә йьр сәрньлтшывлә лошты бациллән ылшывләм пәлымаш брушной тьфтон кьрәдәлмашты сәк кэрәл мэрәэшьжок лыдалтәш.

Бьшкә пәшәштьшты халыклан вьт пумаштон шьшәр, кинды дә молы качмы хәдырвлә пумаштон пижэдшы бациллән ылшы эдәмвләм иктәт котымы йәктэок кычән пьтәрьмлә. Качмы хәдырвләм кычылтшывлә лошты бациллән ылшым момыкы ньньм ть ровотагыц карангымыла дә бациллән ыльмашыжыдон халыклан тәхәнь кого лүдышән литьм пәшәшкы тьдым шагалтымыла. Бациллы намалштшывлә циләнок топылотьок санитарный наблюдьэньшты лишәшлык ылыт дә кыцә йшкымым халык лош цэрьм шарьмәшкыц пэрэгьмлә тымәншәшлык ылыт.

Качкыш-йушым пумашты ровотайышывлә, нь-

нй лошты бациллы намалштшывлӓ пӓлон лӓктӓмь-
влӓ лин кӓртӓмьм пӓлӓшӓшлык ылыт, тӓдӓндон
качкыш - йушӓм пумашты ровотайышывлӓлӓн
устанавльывайымы цилӓ саньитарно - гигиӓньи-
чӓски правилӓвлӓм йажон собльудайышашлык
ылыт.

Арашӓнгӓвлӓ

Брӓшной тьиф цӓрӓм лач шӓрӓнчок арашӓ-
нгӓвлӓ шӓрӓт. Арашӓнгӓвлӓ тӓнгӓок молы вӓшталтшы
мӓшкӓрвушты дон шолыштыш цӓрвлӓмӓт: хальӓ-
рӓм дӓ вӓрӓн пышкӓтмьм — шӓрӓшӓ ылыт. Шот-
лӓн лыкмы: пӓртӓштӓш арашӓнгӓ йӓшкӓ йалвлӓ-
ӓшӓжӓ икӓнӓштӓй кут мӓльион йактӓ микробвлӓм
намал толын кӓрдӓш. Арашӓнгӓм когӓэмдӓш ох-
ньицӓ вашт анчымыкы йалвлӓштӓйжӓ пиш шуку
пыным ужаш лиӓш. Арашӓнгӓ сакой шӓшӓ вӓшӓ-
ствавлӓ вӓлвӓй кыдалштмыжы годым йалыштыш
пынвлӓӓшӓжӓ микробвлӓжӓ пижӓйт. Арашӓнгӓвлӓ
кыжмашышкат чонӓштӓн пырат, брӓшной тьиф-
тон цӓрлӓнӓшӓн шырышкыжат вӓрӓшт кӓрдӓйт,
тилӓц варажы качмы хӓдӓйрӓшкӓт вӓрӓшт кӓрдӓйт
дӓ брӓшнотьифозный микробвлӓм намал толын-
шӓрӓн кӓрдӓйт.

Брӓшной тьиф цӓр шӓрӓшӓ арашӓнгӓвлӓдон
кӓбрӓдӓлӓш манын — сакой кыныжым вӓрӓмӓштӓй
йамдаш кӓлӓш. Арашӓнгӓвлӓ йӓшкӓ мыныштым са-

кой вэштэввлээш айыртэмьнчок шанды лоэш тә шұшы кыныж лоэш оптат.

Тьдьндон кухняштыш качкышкыц кетшы-вләм, мышкылтыш йөрүм йәмвләм молы йәрә ко-даш ак йары. Цилә кышкымвләмок сисыр стәнъян дә сисыр ләвәшән йәшкыш йөрәш кэләш. Түгү ләкмь вәрвлә арашынгә пырэн керттымьлә йштымь йажо ләвәшән лишәшлык ылыт.

Пазарвләштй дә молы качмы продуктивләм выжалымы дә пәрэгымь вәрвләштй топылоток саньитарный надзор лишәшлык. Тиштй обществән-ный саньитарный инспэктыврлә кого пәшәм видь-шәшлык ылыт. Качмы хәдървлә кэрәк кынамат ара-шынгәгыц ләвәтмь лишәшлык ылыт. Выжалшывлә итйрәм урдышышлык ылыт. Ньнын шу ылмыш-тым анчаш постойанный врачэбный надзор лишәш-лык ыләш. Цэрән ылшы выжалшывләм продук-тивлә выжалымаш шагалташ акли. Качмы хә-дървләм выжалмы дә пәрэгым вәрвләштй цилә саньитарно-гигиэньичэский правилавлә выполньә-йымәшым обществәнный саньинспэктыврлә анчы-шашлык ылыт.

Вьт

Иктй - кокты молы вәлй брүшной тьифтон цэр-ләнймәш когө лүдйшымок халыклан ак йштй, тәхэнь иктй - кокты цэрләнймәшвләжй сакой вэ-

рэмән вәрһын-вәрһын лиәлтәш. Кынам брүшной тьфһын микробвләжһи йүмһи вһйт вәрһыш (источникһи) вәрәштһит, тһнәм шурын (массовый) брүшной тьфтон цәрләнһимәш тһнгәләлтәш. Таманьар лу, шүдһи тһжәм әдәмвлә цәрләнһиләш тһнгәлһит; халашты, солашты таманьар вәрә цәрләнһимәш лиәштә томагаһц томашкы чһнь шәрләш тһнгәләш. Тәхән шурын брүшной тьфтон цәрләнһимәшһи брүшной тьфһын эпидьемижһи маныт. Вһйткһиц вашталтшы эпидьеми айыртәмһинок лүдһш ыләш. Худа водоснабжәнһи, канализаци — нинһи тьфһын сәкрәной виржок ылыт.

Брүшной тьф цәрдон колымашын чһдәммәшһижһи водоснабжәнһим лучиәмдһимәштон дә канализацим һштһимәштон пижәдшһи ыләш.

Халавләштһи, кыштакән водопровод улы, водопроводышкы йогыш вһйт вәрәштмһи годым вһйткһиц вашталтшы эпидьеми лиәлтәш. Тһнәм кһтһк жәпһшток тһжәмһи цәрләнән колтат. Тәхән эпидьеми годым, водопроводыштыш вһдһи микроскоптон иссләдывайымы годым брүшной тьфһын микробвләжһи мот.

Водопроводыш йогыш вһйт вәрәштмһидон вәлә агыл, йүмһи вһйт шандыдон, льявһргән кәрдәш, шуку вәс молы статьянат льявһргән кәрдәш. Халаштыш водопроводвләштһиш филтврвлә худан ровотайат кһнь, кыцә пәрви кугижә годым Пәтро-

градышты ылын, тѣнѣм вашталтшы цѣр ѣнѣргы-
цѣн водопроводыштыш вѣдѣш вѣрѣшт кѣрдѣш.
Ѣнѣрвлѣштѣш вѣтшѣ халык ѣлѣм вѣрвлѣгѣц са-
кой лѣвѣврѣ йогымашѣш, ѣнѣр мыч кашы про-
хотвлѣгѣц сакой лѣвѣврѣ йогымашѣш, клозѣтвлѣ-
гѣц ѣнѣрѣш вѣктѣрѣмѣшѣш цѣр шѣрѣшѣ лиѣш.

Водопрододыштыш вѣт лѣвѣврѣгѣн кѣмѣкѣ та-
манѣр тѣжѣм ѣдѣм цѣрлѣнѣш тѣнѣлѣт. Вѣт кач
вашталтшы эпидѣѣми — пиш лѣдѣш ылѣш.

Брѣунной тѣѣф худа вѣт йѣн ѣлѣмѣшѣн пѣлѣ-
шѣжѣ ылѣш.

Йѣшѣшлык вѣдѣм лучиѣмдѣмѣш, канальзацим
провоѣймаш пѣтѣриш цѣротан пѣшѣѣшок лишѣш-
лык. Сѣк йѣжожы - цѣнтральный водоснабжѣнѣи
ылѣш. Прамой тидѣм ѣштѣмѣкѣ, вѣт трува мычки
кѣѣ, тѣшкѣ цѣр шѣрѣш мѣкробвлѣ вѣрѣштѣк кѣртѣп.
Вѣт водопроводышкы вѣрѣштѣмѣшкѣ хлордон итѣ-
рѣйѣлѣтѣш ѣлѣ филѣтр вашт кѣѣ. Филѣтр рово-
тайымым ѣнѣш строгий санѣитарный надзѣр ша-
галтымы лишѣшлык.

Тѣштѣкѣнѣчѣ кышты водопровод укѣ, йѣжо вѣ-
цѣнѣѣш арѣѣзиѣнски вѣтсѣнѣѣм, шолын лѣкшѣи
вѣдѣм шотлаш лиѣш. Йѣрѣ вѣрѣштѣш - ѣнѣрѣш-
тѣш, йѣрѣштѣш ѣлѣ пѣѣштѣш вѣдѣм йѣѣш лѣ-
дѣш. Тѣхѣнѣ вѣдѣм кѣкѣтѣмѣкѣ вѣлѣ йѣѣш йѣра.

Канализаци

Брушной тьиф шарлымаштон кыредалмашты сакой ире агылым вашталтшы цэрвләм дә молы худам шарэн кертымым ыштымаш сәк йажо средстважы ыләш. Тьидындон канализаци ыштым кишән йажоракын шаналташ кәләш. Канализаци сакой ире агылым ылым вәр лишыцын мьндьркы нангә, ныр пышкыдемдымашты тьдым цэр шарэн кертымым ыштәт.

Кыце гыньәт ире агыл йогымашвләм вьдыш вәрәшттымьлә ыштәш путайаш кәләш. Шьрәнчок тиды вьцынцәвләштыш тә аңырвләштыш вьдым йун ылымашты лиәш. Тьидындон вьцынцәвләм вьтәвләштыш, кудвичывләштыш дә сакой йәмвләштыш худа вьт вәрәшт керттымьлә ыштәш кәләш.

Аңырвлә дон пүэвләм ирән урдаш кәләш. Аңырвләшкы сакой ире агылвлә ынчышты йогәп. Аңырвләшты тыгыр шүәлтым вәрвләм аңыр йогымыдон — халагыцын аль солагыцын үләнйрәк ыштәш кәләш.

Цилә уборныйвләм пиш итырән урдымыла дә каждый кэчын дьэзинфекцим ыштымьлә.

Качмы хәдырвлә. Цэр пижмән качмы продуктивлә брушной тьифын эпидьэми шарлымашты ть энбок лүдышән ылыт. Лач вьт кач вашталтшы

эпидьэми ганьок тыхэньы шукун цэрланы машымок ак кандэп.

Качмы хэдырвлэгыцшы, шышэр брушной тьи-фын микробла вэрэштман ылэш кынь, лач когончок лудыш ылэш.

Микробвла шышэрыш вэрэштмыкышты чынь пашаш тынгалыт. Нины арашынгавла гач, цэр пижман вьттон шышэр атым мышмыдон аль ыш-кал ыштышын льявыран кит кач шышэрышкы-жок вэрэштыт.

Тыф шарлымашты, шышэргыц пасна, льявыр-гышы кавштавичы хэдырвла лудышан ылыт. Бруш-ной тьифын микробвла кавштавичыштыш вьлвал рокыш вэрэштмыдон кавштавичы хэдырвла зара-жайалт кэрдьт. Кавштавичыштыш вьлвал рокшы кушкышвла тынгыш цэр пижман вьдым кышкы-машэш аль сакой ирэ агыл вэрэштмашэш цэр пижман лин кэрдьт.

Тыдындон брушной тыф цэр пижмаш шырен-чок кавштавичы хэдырвлэм ылыкшы хэла, мыш-тэок качмашэш лиалтэш.

Кавштавичы да молы качмы хэдырвла льявы-ран кит качат, арашынгавла гачат та молы статья-нат цэр шарэн кэртшы лин кэрдьт.

Брушной тьифтон каныж да шыжы тылзы-влашты лач когоракын цэрланыман лиэш.

Брушной тьфкыц Ёшкымым кыцэ пэрэгымыла

Труйыш халык лошты цэрланымашвләдон кы- рэдәлмё пәшәштё совет властын пиш кого ёштән шоктымашвләжы улы. Совет власть хыть кынам- чат шулык пэрэгымаш вопрос йыр труйыш халы- кым органьизуйән мыштымыжыдон ти пәшәштё ёштән шоктымыжәт лин. „Труйыш халык шу- лык пэрэгымаш — труйыш халыкын ёшкә пәшәжы ыләш“! Тәвә тәгән шулык пэрэгымашын лозун- гыжы ыләш.

Каждый эдемок ёшкымчын ёлымашыштыжы санитарный миньимумын цилә кэрәл тэргымаш- вләжым ёштә гынь, брушной тьфтон цэрланы- машкыцын ёшкымчымәт тә йәлымәт сагашыжым пэрэгән кәрдәш.

Циләнок кәнёлын ёштән кәртмё санитарно- оздоровительный мэроприятывләм санитарный миньимум маныт. Ти мэроприятывлә (пәшәвлә) труйышвлән ёшкә средстваштыдонок тә ёшкә силаштыдонок тоны ёлымаштыштәт, тә предпри- ятыштәт тынэок ёштәлтшәшылык ылыт.

Эпидьемидон кыредәлмәштё ёшкымын санминьимум

Цаткыдын ашыадарымыла дә ёлымашышкы ти пәшәвләм пыт пыртымыла:

1. Љӱӱӱӱӱӱ кидӱ лъицӱм дӱ качкышым кычӱш ак кӱл.

2. Качмыгъц анцыц кидым хыть мадӱ мышмыла.

3. Кӱктӱдӱм вӱдӱм йуӱш ак кӱл.

4. Кӱктӱдӱм шӱшӱрӱм йуӱш ак кӱл.

5. Ик ӱтӱгъц иктӱндонат качкаш ак кӱл.

6. Ёлӱкшӱ кавштавичӱ хӱдӱрвлӱм дӱ фруктывлӱм качмыгъц анзыц йӱжон шолтым вӱдӱш мышкын колтымыла.

7. Локтылалташ тӱнгӱлшӱ продуктивлӱм качкаш ак кӱл.

8. Качшашлык продуктивлӱм арашӱнгӱвлӱгъц пӱрӱгӱмӱлӱ.

9. Ӓрӱкӱм, сырам дӱ мол спиртӱн напитокӱвлӱм йуӱш ак кӱл.

10. Мӱшкӱрвуштыштыш-кишкӱштӱш карштыш цӱрдон цӱрлӱнӱш тӱнгӱлмӱкок врач токӱ йӱлӱрӱк кӱш кӱлӱш.

Брушной тьифтон дӱ молы вашталтшы цӱрвлӱдон ӱшкӱлӱнӱт цӱрлӱнӱмӱн ӱнчӱ ли дӱ ӱшкӱ лишӱл ӱдӱмвлӱнӱмӱт шулыкыштым пӱрӱгӱш манын тӱхӱнъ санитарнӱй миньимумым каждӱй ӱдӱмок ӱлӱмӱшӱшкӱжӱ пыртышашлык ылӱш.

Саньитарнӱй миньимумым выполнӱӱӱн, итӱрӱ дӱ ӱшкӱлӱн шулыкан ӱлӱмӱшӱм ӱштӱм вӱрцӱн кӱрӱдӱлӱш культурнӱй навькым мӱ приобрӱтӱӱнӱ.

Цэрләнймәшкыц пәрэгышы прививкывлә

Тыфтон цэрләнймәшкыц пәрэгышы молы мэрорприйәтивлә шотәш цэрләнймәшкыц пәрэгышы прививкывләм шотлаш кэләш. Тыфтон кұ икәнә цэрләнән гынь, вэс пачаш тыды ты цәрдоң ак цэрләнй, тидындон прививкын дьэствайымашыжы тишәкән лачокәш йштәлтәш. Эдәмьн цэрләнймәжй годым вьрыштйжй тыфозный заразылан ваштарәш (цэр шөрйшы) йад лиәлтәшәт тыдындон тәңә ыләш. Тымәншывлән опытвләшты анчыктат: эдәмьн шұм көргышкы живой брұшнотыфозный микробвлә вәрәштмыкы вәләт агыл, пуштын шумы микробвлә вәрәштмыкәт эдәмьн вьрыштйжй йад шөрйшы лиәлтәш.

Тидылән кәрәл кольичеством брұшнотыфозный микробвләм нәлыт, ниньм когон шокшы тьэмпэратурыдон пуштыт тә вара брұшной тыфтон цэрләнйдым эдәмвлән кавашты лывәкы колтат. Тәңә колтымашым 2—3 кәна йштәт. Тидым цэрләнймәшкыц пәрэгышы прививкы маныт.

Прививкыжй изиш вәлә карштышан дә воксэок врэдна агыл. Прививкы йштым вәрйштйжй йужнам изиш пуалмы гань, изиш, кылмыктәлмы гань дә изиш монгыр шокшы лиәш. Тиды цилә цәшок эртә, эдәм таманьар тылзәш йужнамчы ик годәшок тыф цэр пижтымь лиәни; тәхәнә эдәмвлә

цэрлэнэн колтат кынъат, нынн брүшной тьиф куштылгын эртәрәлтәш, нини лошты ти цэрдон колымашат, прививкы ёштёдымвлә дорцын, шу-кәш чёды ыләш. Прививкым, кынам тьиф эпидьёми кышты гынъат тынгәләш тынәм ёштәт.

Брүшной тьифтон цэрләнймәшвлә лимыкы саккой ирә агыл кышкымы хәдырвләдон ровотайышы цилә ровочыйвләлән, водопроводышгыш служышывләлән, пищэвиквләлән дә заражайалт колтән кертшы халыклан (шамак толшы война вэрәмән салтаквлә, сезонный, строитьельный, ремонтный дә молы ровочыйвләлән) хыть мадә прививкы ёштәлтшәшлык.

Брүшной тьифтон кырэдәлмәш — культурный рэволюци вэрц кырэдәлмәш ыләш

Кышты лыдын сирән мыштышы чёды, тышты халыкын цэрләнймәш тон колымашат шуку, тиды тагынамшәнок пәлы. Лыдын сирән мыштым годом вәлә шулык пәрэгым пәшәвлә—кәрәл ылыт, хыть мадә ёштәш манын шанымашым кымдан шәрәш лиәш тә вашталтшы цэрвләдон цэрләнймәшкыц пәрэгышы ты правилвләжымәт лачокпюк ёштән шокташ лиәш. Тидыжы пәлымән.

Цэрләнймәштон куштылгын кырэдәлмәшышты обший дә санитарный ньэграмотныстым пётәрымәш сәк кого кәрәл условижок ыләш.

Ары Ылымаш вэрцѳн кѳрэдѳлмѳшѳт тѳхѳнѳок кѳрѳл услова иа ылѳш. Спиртѳн напиткѳвлѳ ор-ганѳизмѳм слапкаѳмдѳт, эдѳмѳн здоровѳм пыжат тѳ тидѳндончы сакоѳ вашталтшы цѳрвлѳдон, брѳш-ной тѳѳфтонѳт цѳрлѳнѳш палшат. Тилѳц пасна цилѳ культурнѳй дѳ санѳитарно-оздоровитѳельнѳй мѳ-роприѳативлѳлѳн ѳрѳкѳ йѳмѳш ваштарѳшлѳ ылѳш.

Мѳнмѳн эчѳ пѳрвишѳнѳ лѳвѳврѳ дѳ итѳрѳдѳ Ылымѳшѳш тѳмѳнѳмѳвлѳнѳ йѳштокок пѳтѳн шотѳ-лыт. Нинѳ санѳитарнѳй культуры кѳрэдѳлмѳштѳ ѳптѳртѳт тѳ эпидѳемилѳн шѳрлѳш палшат.

Цѳрлѳнѳмѳшѳм дѳ вашталтшы цѳрвлѳн эпидѳ-ѳемим чѳдѳмдѳш манѳн РСФСР-н СНК 1930 ин канѳѳжѳм санѳитарнѳй минѳмумым провоѳым кишѳн дѳ эпидѳемивлѳдон кѳрэдѳлмѳ гишѳн поста-новльѳнѳм лыктын. РСФСР-н СНК Наркомѳдрав-лан брѳшной тѳѳфтон цѳрлѳнѳмѳшѳм кѳтѳк жѳп-ѳшток шукѳш чѳдѳмдѳн колтѳн кѳртшѳ пѳшѳ-влѳм видѳш шѳдѳн.

Ти постановльѳнѳ гишѳн цилѳ труѳыш халык пѳлѳшѳшлык тѳ здравохранѳнѳн органвлѳлѳнчѳ тидѳм ѳштѳн шокташ палшышашлык ылѳш. Бур-жуазно-капиталистѳически стройн ти насльѳ-дѳидончы — эпидѳемивлѳдон кѳрэдѳлмѳш пѳшѳ, труѳыш халык тѳ общѳствѳннѳй организѳцивлѳ ти пѳшѳштѳ пыт шалгат кѳнѳ вѳлѳ канѳѳлѳн кѳн кѳрдѳш.

Санитарно-эпидемический ровоташты кырэной пэрэломымокышташ кэлэш, труйынывлэн здоровам пэрэгым вэрц кырэдалмашым пыт ыштэн (ударный тэмплэдон) видаш кэлэш, ти пашашкы цилэ ровочыйвлэн общэствэныстым пижыкташ кэлэш.

Анцыц ровотайэн шындымы конкретный пландон кырэдалмашым видаш кэлэш, каждый об'яктлэнок общэствалан, колхозлан, школлан да молы санминимумым разрабатывайэн шындаш кэлэш.

Каждый солашток, каждый халашток мэстный условивлэ сэмынь эпидемивлэдон кырэдалмаш санминимум ровотайэн шындымы лишашлык. Прэдриятывлэшты, колхозвлэшты, совхозвлэшты, ылышвлэшты, общэствэнный столовыйвлэшты, йасывлэшты, школвлэшты да мол культурно-бытовой учрэждэньивлэштат санминимум провойалтшашлык ылэш.

Санитарный минимум провойым пашам коллективын цилэ члэнжы, здравйачэйкывлэ, профессиональный, партийный да молы общэствэнный органьизацивлэ провойышашлык ылыт.

Цилэ ровочый да колхозный общэствэныстыньэпосредствэнно (төрөкок) да активны участваймыдон санминимум провойым паша эртэралтшашлык ылэш. Тыдым аль вэс санитарно-оздоровительный мэроприятим провойаш ышкэ

лошты коллективлән, томавлән, коммунвлән, ватьэрвлән дә столовыйвлән соцсорэнованы гишән договорвләм заключайаш кэлеш. Кынам санминьмумдон пәшә йылә ыштән шушашлык ылеш, тәнәм ти пәшә ударны видәлтәш.

Эпидьэмивләдон кыредәлмәштй здравоохраньньин органвләжй пәшән дә йлымашын условвләм шулыкәмдым пәшәвләм видәт. Трудам охраньйым гишән закон лыкмаш кымдан видәлтәш; цилә производстввләшток ма вредән (шулыкым локтылшы) улы карагалтыт. Мәнмән цилә курортвлә халаштыш тә солаштыш труйшывлән ылеш. Дыспансэрвләм, больницывләм санаторивләм, дом отдыхләм стройән мэдьиньин палшы-маш йажоэмәш.

Обществэный столовыйвлә дә кого фабрикухнявлә ыштәлтмьдон качкыш йажоэмәш. Труйыш халык шулыкан лиәшйжй йажо качкышым плучайәнкәрдәш. Йлышашлык томавләм стройымаш кымдан видәлтәш. Ровочыйвлән цилә удобстван томавлә ыштәлтйт. Ровочыйвлә дә ньнын сәмйәвләштй өлвәлвләгьц соты йажо ватьэрвләшкы йләш пырат. Колхоз, совхозвләштй культурны бытовой учредьэньивлә стройымаш кымдаэмәш.

Мәнмән сәндәлыкнән саньитарный состояньижй кэчын йажоэмәш. Ровочый окраинвләштй кого хала лишныш вәрвләштй дә изи халавләш-

тѝ, совхозвлѝштѝ дѝ колхозвлѝштѝ эльѝктричѝ-
ствы провойалтѝш, канальзациявлѝ провойалтыт,
водоснабжѝнѝ лучиѝмѝлтѝш, момоцавлѝ дѝ пра-
чѝчныйвлѝ стройалтыт.

Ровочыйвлѝлѝн кѝнѝм кѝчѝштѝм воздухишты
ѝртѝрѝш культурный дѝ шулыкан развлѝѝчѝнѝ-
влѝм пылучайаш, „парк культуры и отдыха“ ман-
мывлѝ стройалтыт.

Ти пѝшѝвлѝм провоймыдон мѝдонна цѝрлѝнѝ
мѝш тѝ колымаш шукуш чѝдѝмѝн.

ЦК ВКП(б) 1931 и. ийуньский плѝѝнумын по-
становлѝѝнѝжѝм ѝлѝмѝшѝш пыртымаш, труйыш
халыкын ѝлѝмѝш условижѝм йажоѝмдѝш ма-
нын совет власть провойым санѝтарно культур-
ный мѝроприѝатьивлѝ вѝлѝн тидѝ у вклад (клат)
ылѝш.

Плѝѝнумын халаштыш хозѝйства гишѝн лыкмы
постановлѝѝнѝжѝ труйшывлѝн ѝлѝмѝш услови-
штѝм здороваѝмдѝм вѝкѝлѝ, санѝтарный благо-
устройством, водоснабжѝнѝм, канальзациям дѝ
молы вѝсѝвлѝм лучиѝмдѝм вѝкѝлѝ ѝштѝмѝ
ылѝш. Мѝнмѝн сѝндѝлѝкѝштѝнѝ социальизм стро-
йалтѝш, культурный рѝволюци ѝштѝлтѝш, труй-
шывлѝн культурный дѝ матѝриальный уровѝнѝ-
ѝштѝ топылоток кушкын миѝ.

Лѝѝнын тѝн попѝн: „Культурыдым сѝндѝлѝкѝш
социальизм ѝштѝш шанымаш ыштѝок шанѝн лык-

мы паша ылеш манын маланна тышманвланә та-
маньар ганак попәнйт.

Нынн (сакой педантвлә) шанымы тээрштыдон
мә кэтәлна, мә вәс мычәцын ыштәш тынғалыннә
мәдонна польтычыәски дә социальный пәрәво-
ротшы культурный пәрәвороткыц, тә культурный
рәволюцигыц, кыды анцыцын видәлтән. Нынн
тидәм цаклыдәлыт, ошибайәнйт. Маланна социа-
льыстычыәский сәндәлык лин шынцәш ти культур-
ный рәволюцнок кызыт ситә“.

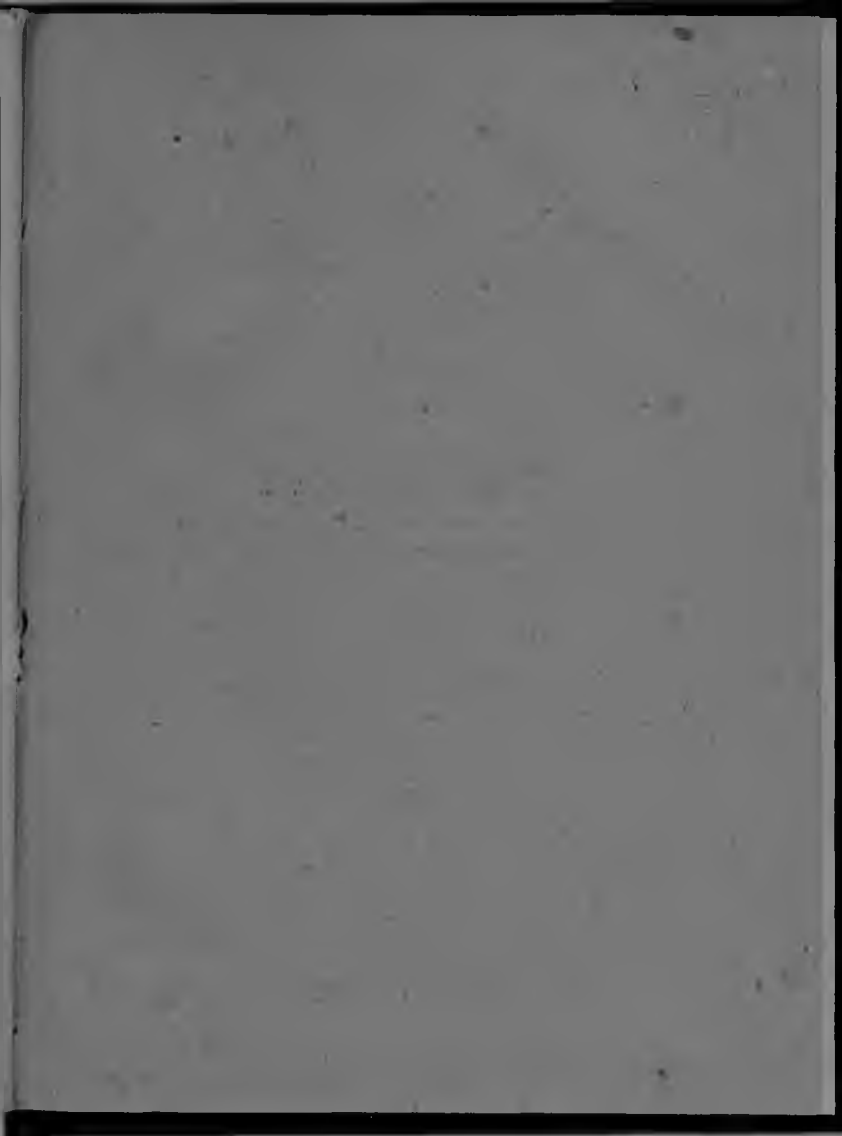

Редактор М. Пекунькин   Техред Е. Болдырева

Уполномоч. Главлита Б-3156 Медгиз 214 МД6 Тираж 1500
Формат 62 x 94 Печ. л. $\frac{7}{8}$ Знак. в 1 п. л. 32.672 Сдана в тип.
15/X-33 г. Подпис. к печ. 29/XII-33 г.

17-я ф-ка нац. книги ОГИЗ'а РСФСР треста „Полиграфкнига“
Москва, Шлюзовая наб., 10.

Акция
Цена 8 коп.
8 коп.

4016

Мар. Г

1-32

Е. В. ЗУБКОВА

БРЮШНОЙ

Т И Ф

Перевод Цендушева В. А

На горно-марийском языке

Ред

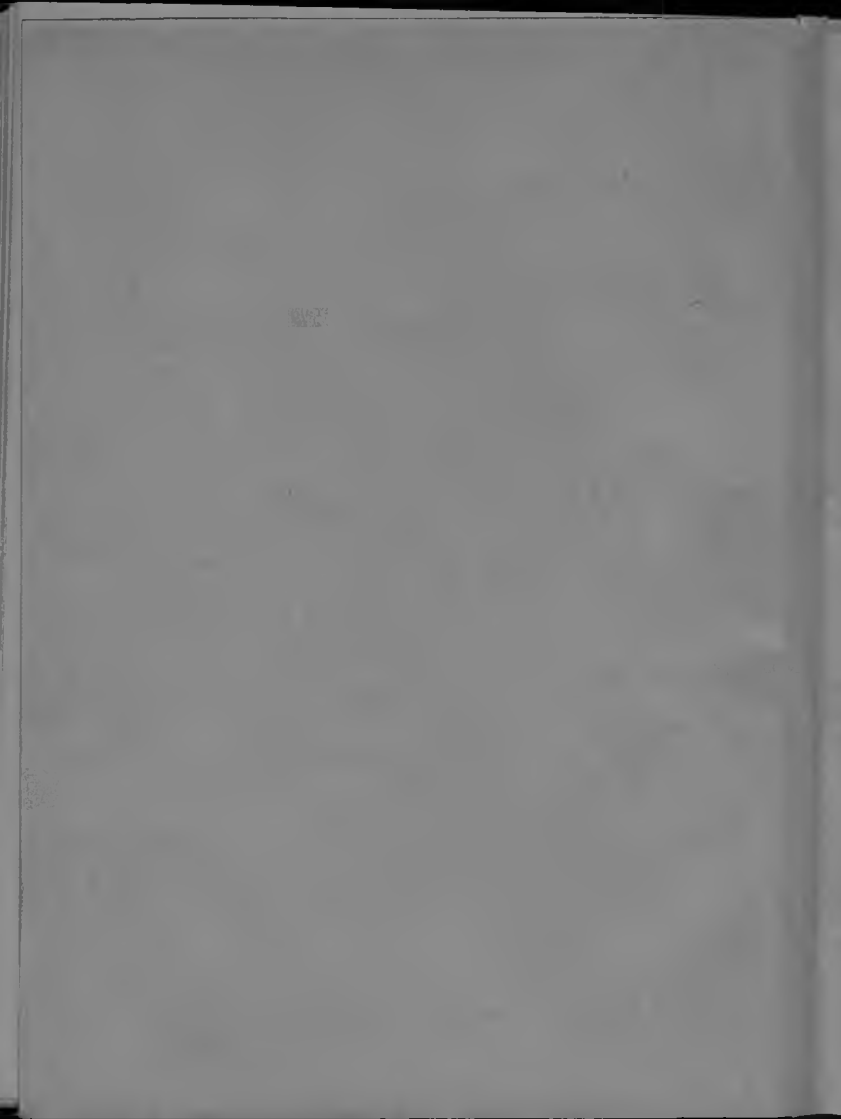
Упо

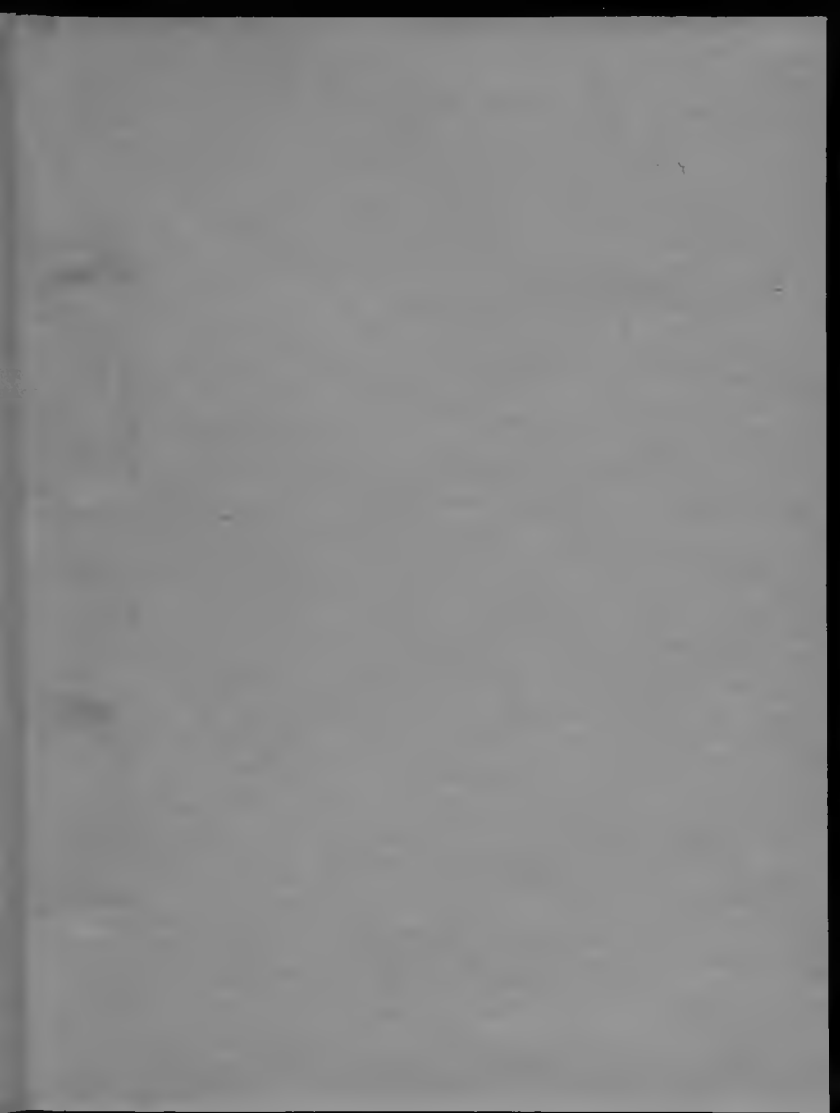
Фор

7-я

Государственное
Медицинское издательство
Москва 1933 Ленинград

$\frac{r}{2}$

	MPD.
	1-32.